MYRIA

Myriatics #13 - mei 2021

Terugkeer, detentie en verwijdering van vreemdelingen in 2019

Inleiding

Tussen 2016 en 2019 is het aantal detenties in gesloten centra toegenomen, terwijl het aantal repatriëringen is gedaald. Uit de analyse van de cijfers in deze Myriatics blijkt dat de toename van de transitmigranten onder de vastgehouden personen in gesloten centra heeft geleid tot een daling van het aantal verwijderingen uit deze centra.

Deze cijfers staan hier gebundeld, samen met die over terugkeerbesluiten en administratieve aanhoudingen, maar komen ook aan bod in een Myriadoc die in 2021 verschijnt. Daarin zal de "focus" gewijd zijn aan de Algemene Inspectie van de Federale Politie en van de Lokale Politie (AIG).

Myria benadrukt het belang van de productie en publicatie van betrouwbare en volledige, geordende en geaggregeerde gegevens over dit op het gebied van grondrechten gevoelige onderwerp. Het betreurt dat er momenteel heel wat data ontbreken, met name over de detentie en de alternatieven voor detentie van vreemdelingen. Myria herhaalt zijn aanbeveling (*Myriadoc 2017*) dat DVZ informatie moet verstrekken over de profielen van personen die in gesloten centra worden vastgehouden, om kwetsbare individuen te kunnen identificeren (minderjarigen, ouderen of zieken, zwangere vrouwen, ...) en over de redenen voor detentie (op basis van de eerste detentietitel) en de totale duur van hun detentie.

Inhoudsopgave

Terugkeerbesluiten 2
Administratieve aanhoudingen 4
Detentie en de alternatieven 7
Terugkeer en verwijderingen 11
Conclusies 18
Woordenlijst 18

Samenvatting

Bevelen om het grondgebied te verlaten:
Tussen 2018 en 2019 is het aantal personen dat een BGV heeft gekregen stabiel gebleven (na een daling tussen 2016 en 2018).

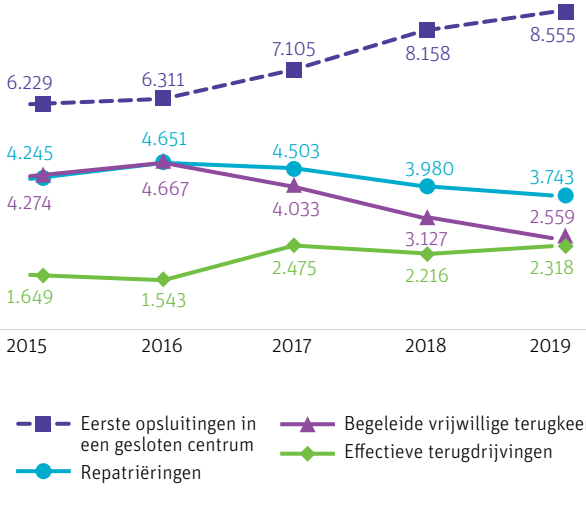
Administratieve aanhoudingen:
- Eerste daling vastgesteld in 2019 na een voortdurende stijging vanaf 2015.
- Toename van de vrijstellingen na een administratieve aanhouding (over de periode 2015-2019).
- Daling van de afgiftes van BGV's en BGV-bevestigingen tussen 2018 en 2019.
- Het aandeel detenties na een administratieve aanhouding neemt tussen 2017 en 2019 sterk toe, vooral bij de Eritreeërs en Soedanezen.

Transit:
- In 2019 is het aandeel administratieve aanhoudingen in het kader van transitmigratie ten opzichte van de rest van de administratieve aanhoudingen gedaald (26% in 2019 tegenover 35% het jaar daarvoor).
- Sterke stijging van het aandeel detenties na een administratieve aanhouding in het kader van transitmigratie, van 7% in 2017 naar 31% in 2019.

Detenties in gesloten centra:
- Continue stijging van het aantal eerste opsluitingen in gesloten centra tussen 2014 en 2019 (+53%).
- Maar een stagnatie van de capaciteit van gesloten centra tussen 2016 en 2019.
- Alternatieven voor detentie: daling van het aantal personen dat tussen 2018 en 2019 in een terugkeerwoning werd vastgehouden.

Terugkeer en verwijderingen:
De tendensen van de afgelopen jaren zetten zich door:
- Het aantal repatriëringen blijft dalen (-20% tussen 2016 en 2019).
- Sterke daling van het aantal gevallen van begeleide vrijwillige terugkeer (-45% tussen 2016 en 2019).
- Sterke stijging van het aantal terugdrijvingen tussen 2016 en 2019 (+50%) (stijging vooral waargenomen tussen 2016 en 2017).

Detenties, terugkeer en terugdrijvingen 2015-2019



bron: DVZ

1. Terugkeerbesluiten

Een terugkeerbesluit kan aan een vreemdeling worden afgeleverd wanneer die vreemdeling:

- een weigering heeft gekregen in het kader van een procedure tot verkrijging of verlenging van een verblijfstitel (verzoek tot internationale bescherming, regularisatie, gezinshereniging, ...);
- wettelijk op het grondgebied heeft verbleven maar niet langer aan de voorwaarden voor zijn verblijf voldoet;
- in irregulier verblijf op het Belgische grondgebied wordt aangehouden.

Er bestaan momenteel twee categorieën terugkeerbesluiten:

- de **bevelen om het grondgebied te verlaten (BGV's)** en
- de **bevelen tot terugbrenging (BTT's)** voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV's).

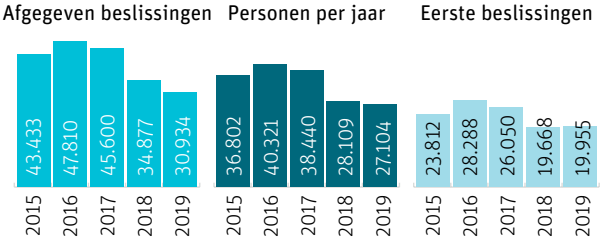
Tot begin 2017 omvatten de terugkeerbesluiten ook de koninklijke uitzettingsbesluiten en de ministeriële terugwijzingsbesluiten. De bepalingen die toelieten om dergelijke besluiten te nemen zijn intussen ingetrokken.

De personen op wie deze besluiten van toepassing zouden zijn geweest ontvangen voortaan een BGV, doorgaans samen met een IV.

Een terugkeerbesluit leidt niet noodzakelijkerwijs tot een effectief vertrek van het Belgische grondgebied omdat de vreemdeling bijvoorbeeld zijn situatie kan regulariseren en een nieuwe verblijfsvergunning kan krijgen of kan nalaten om gevolg te geven aan het besluit. Daarnaast is het belangrijk om op te merken dat:

- Meerdere terugkeerbesluiten aan één en dezelfde persoon kunnen worden afgeleverd in de loop van hetzelfde jaar.
- Een terugkeerbesluit betrekking kan hebben op meerdere personen. De begeleide minderjarigen volgen in principe de administratieve situatie van hun ouders; het BGV van hun ouders geldt dan ook voor hen.
- Een terugkeerbesluit kan tijdens bepaalde procedures worden opgeschort. In het geval van een negatieve afloop van deze opschortende procedures is DVZ derhalve niet verplicht een nieuw terugkeerbesluit te nemen.

Evolutie van het aantal terugkeerbesluiten



In 2019 zijn **30.934 terugkeerbesluiten** afgegeven aan **27.104** personen. Van hen kregen **19.955** personen voor het eerst een terugkeerbesluit.

Wat het aantal afgegeven beslissingen betreft, zet de eerder geconstateerde daling zich voort; tussen 2018 en 2019 met 11%. De daling is veel kleiner voor terugkeerbesluiten per persoon per jaar (-4% tussen 2018 en 2019). Wel blijft tussen 2018 en 2019 het aantal eerste beslissingen (+1%) op eenzelfde niveau.

Van de **30.934 terugkeerbesluiten** die in 2019 zijn afgegeven, zijn er:

- **30.720 bevelen om het grondgebied te verlaten (BGV's)** (99,3%) en
- **214 bevelen tot terugbrenging (BTT's)** (0,7%).

Deze cijfers hebben betrekking op alle BGV's en BTT's, zowel de eerste als de volgende die aan een persoon zijn afgegeven.

Bevelen om het grondgebied te verlaten (BGV's)

In 2019 werden **30.720 BGV's** afgegeven aan **26.908** personen, bij **19.774** personen was dat voor het eerst. Bij die 30.720 afgegeven BGV's ging het in **15.145 (49%)** gevallen om BGV's afgegeven na een administratieve aanhouding (met of zonder detentiebesluit).

Onder de voornaamste nationaliteiten van de personen die **in 2019 een eerste BGV** ontvingen, voeren de Marokkanen (13%), Algerijnen (7%), Eritreeërs (6%), Albanezen (5%) en Palestijnen (4%) de ranglijst aan.

Aantal BGV's		Personen die een BGV hebben ontvangen		Personen die een eerste BGV hebben ontvangen	
Marokko	4.471	Marokko	3.833	Marokko	2.609
Algerije	2.534	Algerije	1.969	Algerije	1.321
Eritrea	1.976	Eritrea	1.435	Eritrea	1.224
Afghanistan	1.222	Afghanistan	1.153	Albanië	890
Albanië	1.190	Albanië	1.100	Palestina	888
Irak	1.106	Irak	1.015	Irak	774
Palestina	1.046	Palestina	963	Afghanistan	751
Syrië	816	Syrië	737	Syrië	635
Roemenië	740	Roemenië	702	Roemenië	601
Guinee	732	Guinee	688	Guinee	492
Andere	14.887	Andere	13.313	Andere	9.589
Totaal	**30.720**	**Totaal**	**26.908**	**Totaal**	**19.774**

Bevelen tot terugbrenging (BTT's)

In 2019 zijn er **214 BTT's** afgegeven, 28% minder dan in 2018 (299 in 2018). 196 minderjarigen kregen in 2019 een BTT, van wie **181 voor het eerst**.

Wat de nationaliteiten betreft, gaat het bij de minderjarigen die in 2019 een eerste BTT ontvingen vooral om Marokkanen (22%), gevolgd door Albanezen (10%).

Minderjarigen die in 2019 een eerste BTT hebben ontvangen (totaal=181)



bron: DVZ

Opmerking: Gemakshalve zal in de rest van dit document de term "BTT" worden gebruikt voor alle terugkeerbesluiten.

Inreisverboden

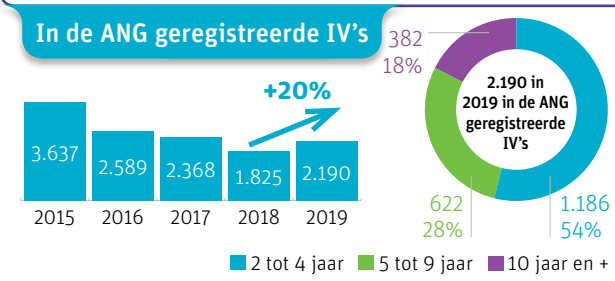
Een terugkeerbesluit kan gekoppeld zijn aan een inreisverbod (IV) dat voor een bepaalde duur de toegang tot en het verblijf op het Belgische grondgebied of op het grondgebied van de EU-lidstaten verbiedt.

Het inreisverbod kan geregistreerd zijn:
- alleen in de **Algemene Nationale Gegevensbank (ANG)**, wanneer het IV alleen voor het Belgische grondgebied geldt,
- in de ANG en in het **Schengen-informatiesysteem (SIS)**, wanneer het voor het volledige Schengengebied geldt.

Registratie in de ANG gebeurt alleen wanneer het IV wordt afgegeven aan een onderdaan van een derde land die een geldige verblijfsvergunning in een andere lidstaat heeft of aan een EU-burger. In theorie zijn alle in het SIS geregistreerde IV's ook in de ANG opgenomen.

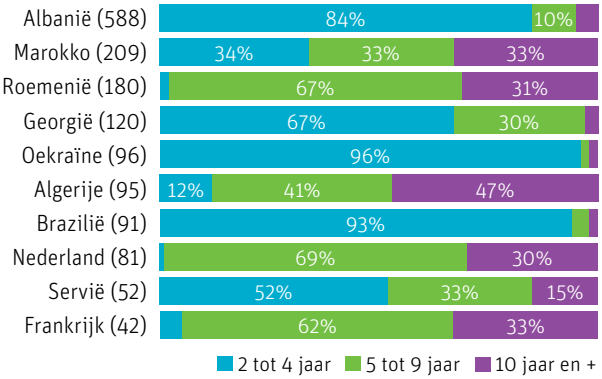
Intrekking van het inreisverbod
Deze intrekkingen zijn het gevolg van:
- een nietigverklaring van het besluit door de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV),
- van een beslissing van DVZ, het CGVS of de RvV om het verblijf of internationale bescherming toe te kennen, of op verzoek van een lidstaat,
- van andere situaties, zoals een akkoord in het kader van de Dublinverordening, op initiatief van DVZ of het verwerven door de vreemdeling van de nationaliteit van een lidstaat.

In de ANG geregistreerde IV's



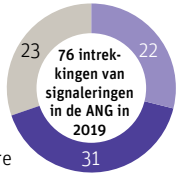
- In 2019 werden er **2.190 IV's** door België afgegeven en in de ANG geregistreerd. Dat zijn er 20% meer dan in 2018. Het gaat om de eerste stijging na een voortdurende daling tussen 2015 en 2018.
- De meeste van deze IV's werden afgegeven voor een duur van 2 tot 4 jaar (54%), 28% voor een duur van 5 tot 9 jaar en 18% voor een duur van 10 jaar of meer.
- Bij de in de ANG geregistreerde IV's ging het hoofdzakelijk om Albanezen (27%), Marokkanen (10%) en Roemenen (8%).
- Bij 425 van de IV's ging het om **EU-burgers**, goed voor **19%**.

Top 10 van nationaliteiten per duurtijd van het IV

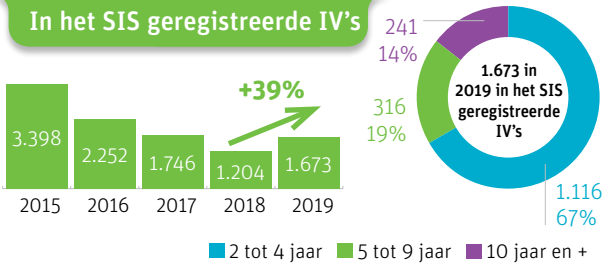


In 2019 waren er **76 intrekkingen van signaleringen** die betrekking hadden op de IV's, en ook op de ministeriële besluiten tot terugwijzing en de koninklijke besluiten tot uitzetting van de ANG (68 in 2018).

Het ging daarbij om 13 Marokkanen, 11 Albanezen en 7 Turken, en maar in één geval om een Europeaan (een Pool).

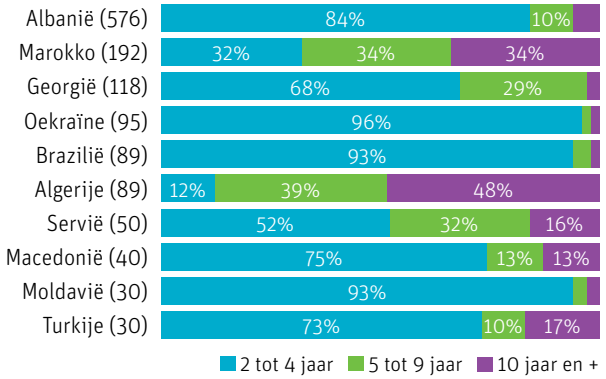


In het SIS geregistreerde IV's



- In 2019 heeft België **1.673 IV's** afgegeven aan derdelanders en in het SIS geregistreerd. Dat zijn er 39% meer dan in 2018. Het gaat om de eerste stijging na een voortdurende daling sinds 2015.
- De meeste van deze IV's werden afgegeven voor een duur van 2 tot 4 jaar (67%), 19% voor een duur van 5 tot 9 jaar en 14% voor een duur van 10 jaar of meer.
- Bij de in het SIS geregistreerde IV's ging het hoofdzakelijk om Albanezen (34%), Marokkanen (11%) en Georgiërs (7%).

Top 10 van nationaliteiten per duurtijd van het IV



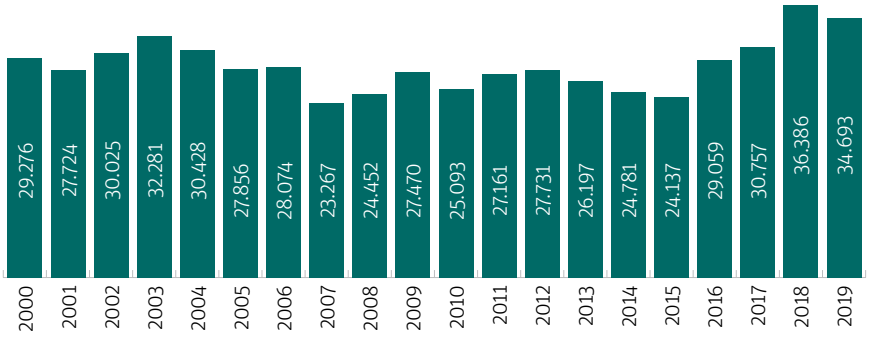
In 2019 werden **105 intrekkingen van signaleringen** in het SIS geregistreerd (102 in 2018). Deze intrekkingen hebben betrekking op de IV's, en ook op de ministeriële besluiten tot terugwijzing en de koninklijke besluiten tot uitzetting.

Het ging daarbij om 21 Albanezen, 21 Marokkanen en 9 Turken.



bron: DVZ

2. Administratieve aanhoudingen



Opmerking: eenzelfde persoon kan in hetzelfde jaar verschillende keren worden aangehouden.

Nationaliteit	Administratieve aanhoudingen		
	2018	2019	Evolutie
Marokko	5.567	6.350	↗ 14%
Algerije	5.008	6.052	↗ 21%
Eritrea	6.536	4.269	↘ -35%
Roemenië	1.392	1.442	↗ 4%
Tunesië	1.049	1.245	↗ 19%
Soedan	1.244	1.202	↘ -3%
Irak	1.782	1.121	↘ -37%
Albanië	810	996	↗ 23%
Libië	1.123	973	↘ -13%
Syrië	1.012	774	↘ -24%
Brazilië	476	577	↗ 21%
Afghanistan	512	476	↘ -7%
Polen	387	472	↗ 22%
Servië	382	411	↗ 8%
Palestina	366	407	↗ 11%
Totaal	**36.386**	**34.693**	↘ **-5%**

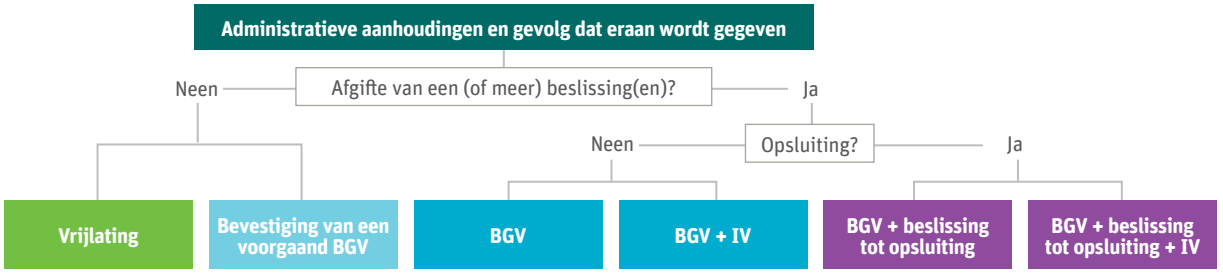
Opmerking: het gaat hier om de nationaliteit die bij de aanhouding is opgegeven, maar die later door de diensten van DVZ kan zijn gecorrigeerd.

De gegevens over administratieve aanhoudingen komen overeen met het aantal keren dat de politie DVZ heeft ingeschakeld na een administratieve aanhouding van een vreemdeling (aanhoudingen in het kader van misdrijven zijn niet opgenomen). Een administratieve aanhouding kan het gevolg zijn van een toevallige aanhouding tijdens een identiteitscontrole of tijdens een procedure voor de opvolging van de BGV's (indien de vreemdeling zich niet heeft gehouden aan de termijn om het land vrijwillig te verlaten - Sefor-procedure).

Na een voortdurende stijging van het aantal administratieve aanhoudingen tussen 2015 en 2018, doet zich in 2019 voor het eerst een neerwaartse trend voor met een lichte **daling van 5%** tussen 2018 en 2019. Zo waren er in 2019 **34.693** administratieve aanhoudingen.

Deze neerwaartse trend geldt niet voor alle nationaliteiten. De administratieve aanhoudingen van Marokkanen (+14%) en Algerijnen (+21%) namen toe, waardoor zij op de eerste en tweede plaats kwamen, terwijl die van Eritreeërs, die in 2018 nog koplopers waren, met 35% daalden naar de derde plaats in de rangschikking.

Gevolgen van de administratieve aanhoudingen



Na de aanhouding van de vreemdeling stuurt de politie een administratief verslag naar DVZ, die 24 uur de tijd heeft om een beslissing te nemen. De nationaliteit, maar ook het profiel en de situatie van de aangehouden persoon staan centraal bij de keuze van het gevolg dat DVZ eraan zal geven.

Zo kan DVZ besluiten een of meer beslissingen af te geven, of de aangehouden persoon te laten gaan **(vrijstelling)**. Dat is bijvoorbeeld het geval voor personen bij wie een procedure loopt of voor personen die verklaren **minderjarig** te zijn (al dan niet begeleid).

BGV: De aangehouden persoon ontving nog geen BGV of dat is niet langer geldig, of aan hem werd al een BGV afgegeven maar nieuwe elementen rechtvaardigen de afgifte van een nieuw BGV. Het BGV kan al dan niet gepaard gaan met een inreisverbod.

Bevestiging van een BGV: de aangehouden persoon vormt het voorwerp van minstens één niet-uitgevoerd BGV, waarvan de uitvoeringstermijn is overschreden, dat minder dan een jaar daarvoor is afgegeven, en sinds hetwelke geen nieuwe elementen zijn vastgesteld. Die bevestiging gebeurt door de afgifte van een brief die de aangehouden vreemdeling herinnert aan het BGV dat eerder aan hem werd afgegeven. Volgens DVZ gaat het hier noch om een BGV, noch om een administratieve beslissing waartegen beroep kan worden aangetekend.

Detentie: Wanneer de aangehouden vreemdeling wordt opgesloten, wordt ten aanzien van hem een BGV afgegeven (met of zonder IV) gekoppeld aan een beslissing tot detentie. De beslissing om een vreemdeling vast te houden hangt af van verschillende factoren, zoals de toepassing van de wettelijke criteria om een vreemdeling te mogen vasthouden, de beschikbaarheid van een plaats in een gesloten centrum of terugkeerwoning, het bezit van identiteits- of reisdocumenten, ... De aanhouding van bepaalde nationaliteiten vormt soms een strategische prioriteit, wanneer bijvoorbeeld een *special flight* naar een land wordt georganiseerd. Bovendien wordt er gestreefd naar een evenwicht tussen personen met verschillende nationaliteiten binnen de gesloten centra.

bron: DVZ

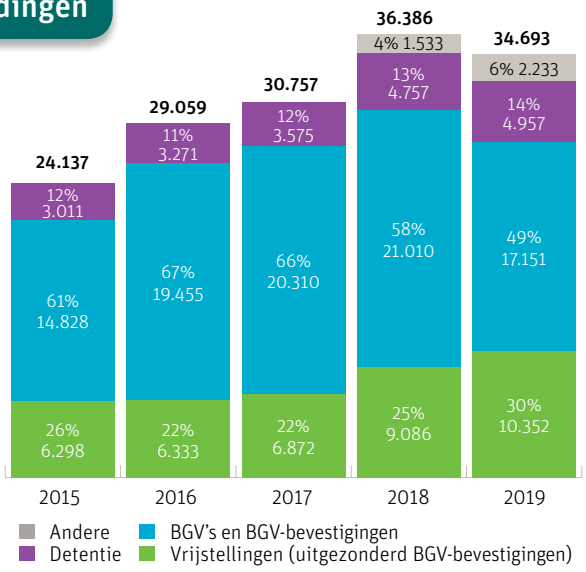
Gevolg gegeven aan administratieve aanhoudingen

Van de 34.693 administratieve aanhoudingen in 2019 heeft:

- **49%** geleid tot de afgifte van een BGV (10.188) of een bevestiging van BGV (6.963),
- **30%** tot een vrijstelling (5.282 meerderjarigen en 5.070 minderjarigen),
- **14%** tot een vasthouding en
- 6% tot een ander soort gevolg. Daarbij gaat het onder meer om overbrengingen naar de gevangenis na de interceptie, het seponeren van dossiers van het parket, of een vrijstelling door de politie zonder de beslissing van DVZ af te wachten.

Tussen 2018 en 2019 werd het volgende vastgesteld:

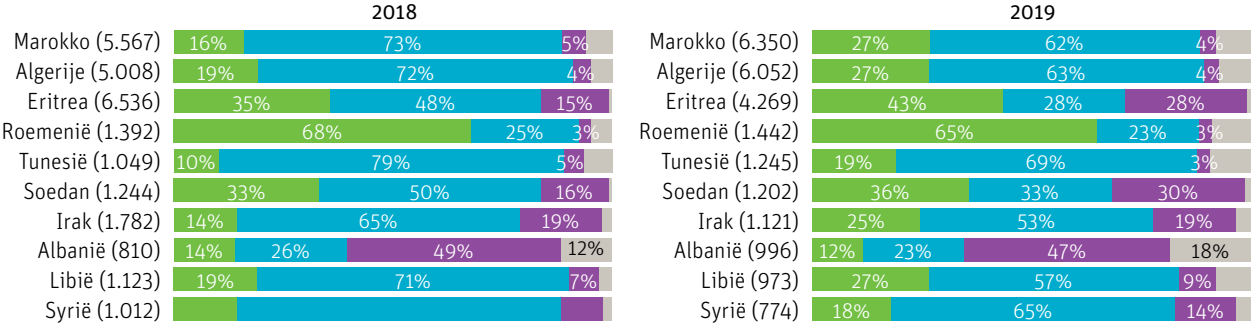
- een stijging van het aandeel vrijstellingen, van 25% in 2018 tot 30% in 2019,
- een daling van het aandeel afgegeven BGV's en BGV-bevestigingen (van 58% in 2018 tot 49% in 2019) en
- een stabiel aandeel vasthoudingen (13% in 2018 en 14% in 2019).



Uit de evolutie 2018-2019 voor de belangrijkste nationaliteiten die in 2019 zijn aangehouden blijkt dat:

- de toename van de vrijstellingen zichtbaar is bij alle nationaliteiten, met uitzondering van de Roemenen en de Albanezen.
- de daling van de afgifte van BGV's en de BGV-bevestigingen zich bij alle nationaliteiten voordoet (maar in beperktere mate bij de Roemenen en de Albanezen).
- terwijl het aandeel vasthoudingen voor alle nationaliteiten stabiel blijft, het voor Eritreeërs en Soedanezen heel sterk toeneemt (zie figuur rechts onder). Er is ook een lichte stijging voor de Syriërs (10% in 2018 tot 14% in 2019). Het aandeel vasthoudingen bij de andere nationaliteiten in de top 10 blijft relatief stabiel.

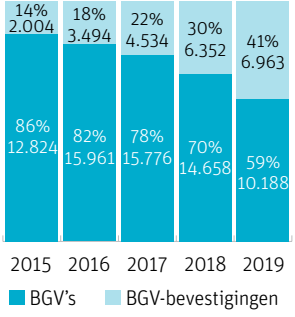
Evolutie van de aan administratieve aanhoudingen gegeven gevolgen voor de voornaamste in 2018 en 2019 aangehouden nationaliteit-



Opmerking: het betreft hier de verklaarde nationaliteit op het ogenblik van de aanhouding, maar het kan gebeuren dat die later door DVZ werd aangepast.

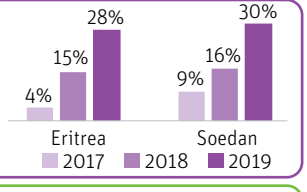
Meer bevestigingen van BGV's, minder BGV's

Sinds 2015 wordt er in de gegevens van DVZ een onderscheid gemaakt tussen BGV's en bevestigingen van BGV's. Het aandeel van de bevestigingen van BGV's neemt constant toe (van 14% in 2015 tot 41% in 2019), terwijl het aandeel van de BGV's afneemt (86% in 2015 tot 59% in 2019).



Deze daling is voornamelijk het gevolg van een wijziging in de praktijk: vroeger moest de bevestiging van een BGV binnen een maand na het BGV volgen, terwijl er nu geen tijdslimiet meer is. Maar het is ook te wijten aan een wijziging in de wetgeving: in bepaalde gevallen worden niet langer systematisch BGV's afgegeven (bijvoorbeeld in het kader van een verzoek tot internationale bescherming).

Sterke stijging van het aandeel detenties van Eritreeërs en Soedanezen na een administratieve aanhouding



Bij één vrijstelling op de twee gaat het om een minderjarige

In 2019 ging het bij de 10.352 vrijstellingen na een administratieve aanhouding in 5.070 gevallen om een persoon die verklaarde minderjarig te zijn (**49%**).

De verhoudingen verschillen heel sterk naargelang de nationaliteit. Zo ging het bij 97% van de vrijstellingen van Eritreeërs en bij 92% van die van Soedanezen om personen die verklaarden minderjarig te zijn, terwijl dat bij de vrijstellingen van Roemenen maar 14% was.

Aantal minderjarigen onder de vrijstellingen	
Eritrea	97%
Marokko	72%
Algerije	86%
Irak	67%
Roemenië	14%
Soedan	92%
Libië	85%
Tunesië	51%
Syrië	54%
Albanië	27%

bron: DVZ

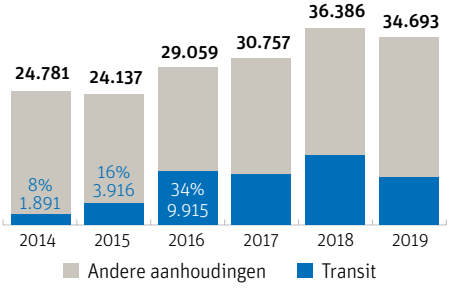
Aanhoudingen van transitmigranten

Bij sommige aanhoudingen gaat het om transitmigranten op Belgisch grondgebied. Bij de interpretatie van de cijfers is echter zowel enige voorzichtigheid als nuance geboden.

Transitmigranten worden niet of nauwelijks geregistreerd in de transitlanden, ook niet in België. De verschillende politie-eenheden, DVZ, Fedasil en de Dienst Voogdij hanteren geen uniforme operationele definitie om te bepalen wat het begrip transitmigrant inhoudt. Dat begrip is niet wettelijk gedefinieerd en heeft geen juridische gevolgen voor de vreemdeling. De cijfers zijn ook afhankelijk van de toepassing, door individuen, van de interne richtlijnen. Dat kan dus tot uiteenlopende interpretaties leiden.

Bovendien hebben de gerapporteerde cijfers betrekking op het aantal aanhoudingen, niet op het aantal opgepakte personen. Indien een persoon meer dan eens wordt opgepakt, wordt elke aanhouding meegeteld. Bij de vergelijkingen tussen het aantal aanhoudingen per jaar is enige voorzichtigheid dan ook geboden. Bovendien worden veel transitmigranten niet aangehouden. **Het reële aantal transitmigranten in België valt dus onmogelijk te schatten.**

Verhouding van de aanhoudingen in het kader van transitmigratie ten opzichte van de andere administratieve aanhoudingen

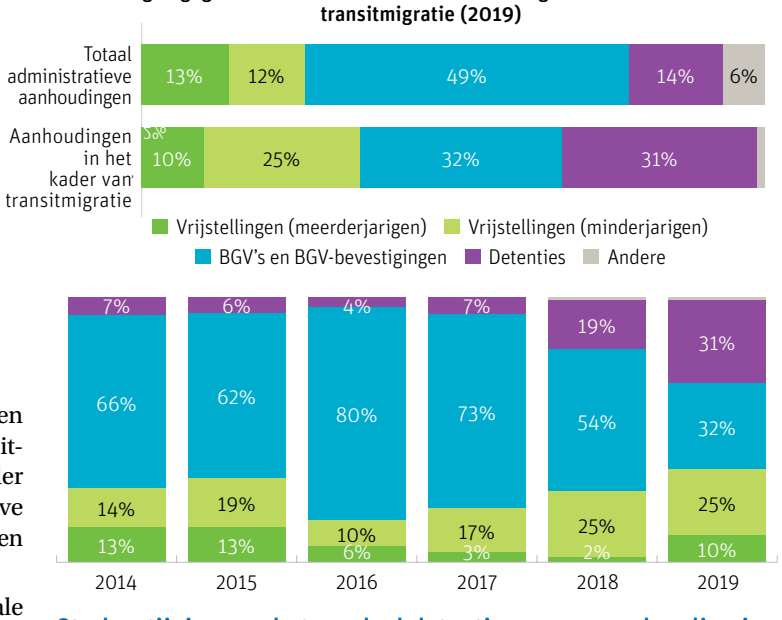


Opmerking: eenzelfde persoon kan in hetzelfde jaar verschillende keren worden aangehouden.

Van de 34.693 administratieve aanhoudingen in 2019 zijn er **8.853** in het kader van transitmigratie (26%) uitgevoerd. Dat is 31% minder dan in 2018, toen er 12.848 administratieve aanhoudingen in het kader van transit werden geregistreerd.

In 2019 waren er in verhouding tot het totale aantal administratieve aanhoudingen meer vrijstellingen van minderjarigen (25% voor transit, 12% in totaal), minder afgegeven BGV's en BGV-bevestigingen en meer detenties na aanhoudingen in het kader van transit dan in vergelijking met het totale aantal administratieve aanhoudingen (31% tegenover 14% voor het totale aantal administratieve aanhoudingen).

Gevolgen gegeven aan administratieve aanhoudingen in het kader van transitmigratie (2019)



Sterke stijging van het aandeel detenties na een aanhouding in het kader van transit

De cijfers evolueren als volgt:

- Een sterke daling van het aandeel afgegeven BGV's en BGV-bevestigingen sinds 2016 (80% in 2016 tegenover 32% in 2019).
- Een sterke stijging van het aandeel aanhoudingen sinds 2016 (4% in 2016 tegenover 31% in 2019).
- Een stijging van het aandeel vrijstellingen voor personen die verklaren minderjarig te zijn (2% in 2018 tegenover 10% in 2019).

Voornaamste nationaliteiten opgepakt in het kader van transit in 2019

Nationaliteit	Administratieve aanhoudingen				% aanhoudingen in het kader van transitmigratie t.o.v. het totale aantal
	2018	2019	Evolutie		
Eritrea	5.721	3.731	↘	-35%	87% / 75%
Irak	1.465	816	↘	-44%	73% / 10%
Syrië	583	340	↘	-42%	44% / 5%
Ethiopië	480	291	↘	-39%	80% / 29%
Iran	305	267	↘	-12%	72% / 22%

Opmerking: eenzelfde persoon kan in hetzelfde jaar verschillende keren worden aangehouden.

De voornaamste nationaliteiten die in 2019 in het kader van transitmigratie zijn aangehouden, zijn de Eritreeërs (42%), Soedanezen (10%) en Irakezen (9%). In het geval van Eritreeërs vertegenwoordigen de aanhoudingen in het kader van transitmigratie 87% van de administratieve aanhoudingen.

Zie *Myriadoc 10, België, op de weg naar het Verenigd Koninkrijk*, 2019.

bron: DVZ

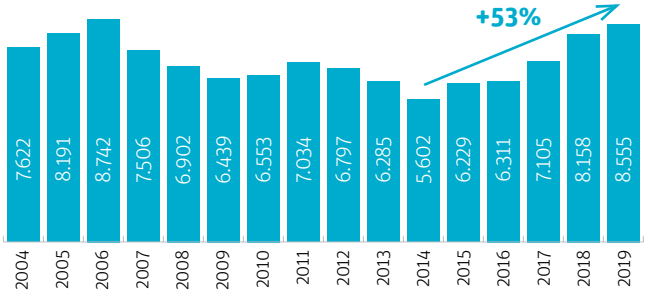
3. Detentie en de alternatieven

Administratieve detentie (in verband met de verblijfssituatie van de vreemdeling) vindt plaats als de vreemdeling:
- in irregulier verblijf op het grondgebied is aangehouden.
- de toegang tot het grondgebied aan de grens is geweigerd (terugdrijving aan de grens).
- een verzoek tot internationale bescherming heeft ingediend, in sommige gevallen.
- in de gevangenis wordt vastgehouden en niet of niet langer over een verblijfstitel beschikt, en er tegen hem een verwijderingsprocedure loopt.

De vreemdeling kan worden opgesloten in een gesloten centrum, in een terugkeerwoning (wanneer het om een gezin met minderjarige kinderen gaat) of in een gevangenis (indien de vreemdeling al in de gevangenis verbleef bij het afgeven van de beslissing tot opsluiting). De gegevens over detentie in een gesloten centrum die hier zijn overgenomen zijn heel beperkt beschikbaar in het jaarverslag van DVZ en op een meer gedetailleerde maar weinig uniforme manier in de (niet-gepubliceerde) jaarverslagen van de gesloten centra. Gecompileerde resultaten presenteren waarin deze cijfers op een geïntegreerde manier aan bod komen is dus niet eenvoudig.

Gesloten centra

Eerste vasthoudingen in gesloten centra

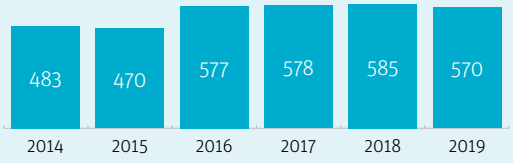


- In 2019 werden **8.555 eerste detenties in gesloten centra** geteld.
- Dat betekent een **stijging** sinds 2014 (+53% tussen 2014 en 2019).
- In 2019 kwam het hoogste aantal eerste opsluitingen in gesloten centra voor sinds 2006.
- Het kan gebeuren dat een persoon meerdere malen in hetzelfde jaar wordt opgesloten. Die wordt dan meerdere keren meegeteld in de eerste vasthoudingen, als die persoon tussen de opeenvolgende vasthoudingen is vrijgelaten.
- Tussen 2016 en 2019 is het aantal eerste vasthoudingen geleidelijk aan gestegen, terwijl de gemiddelde capaciteit van de gesloten centra stagneert (zie hiernaast).

DVZ publiceert gegevens over het aantal eerste vasthoudingen, terwijl de jaarverslagen van de gesloten centra cijfers bevatten over de nieuwe inschrijvingen van alle personen die in een gesloten centrum aankomen (die bijvoorbeeld personen betreffen die zijn overgeplaatst vanuit een ander centrum, ...).

- De profielen van personen die in gesloten centra zijn opgesloten zijn tussen 2018 en 2019 stabiel gebleven.
- Deze stabilisatie volgt op een daling van het aantal teruggedreven personen en een stijging van het aantal personen dat tussen 2017 en 2018 werd vastgehouden wegens illegaal verblijf op het grondgebied.

Gemiddelde capaciteit van de gesloten centra

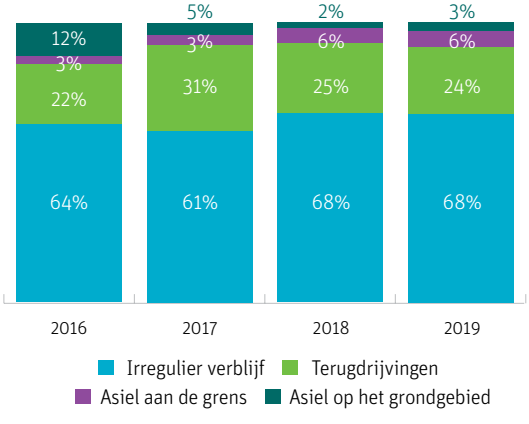


Na een stijging met 23% tussen 2015 en 2016 is de **capaciteit** van de gesloten centra in de periode 2016-2019 **constant** gebleven, ondanks de voortdurende stijging van het aantal eerste opsluitingen in gesloten centra.

Op 7 mei 2019 is in Holsbeek een nieuw gesloten centrum geopend. Eind 2019 had dat centrum een maximumcapaciteit van 28 plaatsen voor vrouwen.

De gemiddelde maximale capaciteit van de gesloten centra bedroeg in 2019 570 plaatsen. Ter herinnering, volgens het Masterplan gesloten centra moesten die tegen 2021 een capaciteit van ruim 1.066 plaatsen bereiken. De nieuwe regering heeft aangegeven dit plan te zullen volgen maar dat na een herevaluatie, om aan de huidige behoeften te voldoen. Een capaciteitsdoelstelling is nog niet aangekondigd.

Profielen van de personen die in gesloten centra zijn opgesloten (nieuwe inschrijvingen in gesloten centra)



bron: compilatie van de verslagen van de gesloten centra, berekeningen, Myria

bron: DVZ, Jaarverslagen van de gesloten centra (niet-gepubliceerd, compilatie door Myria)

Sterke stijging van het aantal Eritreeërs en Soedanezen in gesloten centra

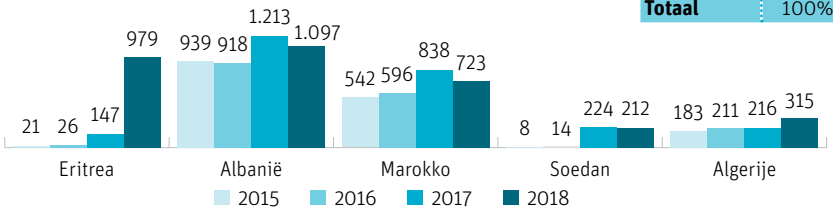
- In de eerste helft van 2019 vormden de Eritreeërs de grootste groep in de gesloten centra. Het aandeel van deze nationaliteit is sterk gestegen van 0,3% in 2015 tot 17% van de in gesloten centra opgesloten personen in de eerste helft van 2019.
- In mindere mate is ook het aandeel van Soedanezen die in gesloten centra worden vastgehouden gestegen van 0,1% in 2015 tot 6% van de in de eerste helft van 2019 opgesloten personen.
- Het aandeel Albanezen steeg tussen 2015 en 2017 om vervolgens te dalen van 17% in 2017 tot 13% in 2019. De Marokkanen volgden dezelfde trends, met een stijging van 9% tot 12% tussen 2015 en 2017, en vervolgens een daling tot 6%.

Aandeel van de tien voornaamste nationaliteiten in gesloten centra in 2019 (januari-juni) en evolutie 2015-2019

Nationaliteit	2015	2016	2017	2018	2019*
Eritrea	0,3%	0,4%	2%	12%	17%
Albanië	15%	14%	17%	13%	13%
Marokko	9%	9%	12%	9%	6%
Soedan	0,1%	0,2%	3%	3%	6%
Algerije	3%	3%	3%	4%	4%
Irak	3%	1%	1%	4%	4%
Oekraïne	3%	2%	2%	3%	4%
Turkije	2%	3%	3%	2%	3%
Palestina	1%	1%	1%	2%	3%
Ethiopië	0,2%	0,2%	0,4%	2%	2%
Andere	64%	65%	56%	46%	39%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

* Januari-juni 2019.

Top 5 van de nationaliteiten in gesloten centra 2015-2018



bron: Kamer van Volksvertegenwoordigers, vraag nr. 11 van 9/7/19

Het aantal Eritreeërs dat in gesloten centra wordt vastgehouden is gestegen van 21 in 2015 tot 979 in 2018. Het aantal Soedanezen bedroeg 8 in 2015 en is gestegen tot 212 in 2018.

In 2019 was de verdeling van de nationaliteiten in de verschillende gesloten centra niet gelijkmatig. Eritreeërs en Soedanezen werden hoofdzakelijk vastgehouden in centrum 127bis en in het CIB. Het centrum 127bis werd in 2019 immers hoofdzakelijk gebruikt om er transitmigranten op te sluiten, net als het CIB, al was dat daar in mindere mate het geval.

Top 10 van de nationaliteiten per gesloten centrum (inschrijvingen)

127bis		Caricole		CIB		CIM		CIV		CIH	
Eritrea	928	Albanië	627	Albanië	304	Albanië	162	Albanië	170	Marokko	16
Soedan	280	Turkije	231	Eritrea	235	Marokko	118	Marokko	122	Eritrea	10
Irak	192	Oekraïne	193	Marokko	103	Georgië	78	Brazilië	59	Brazilië	9
Algerije	146	Marokko	184	Soedan	84	Oekraïne	63	Algerije	52	Suriname	7
Ethiopië	122	Palestina	122	Algerije	52	Brazilië	61	Servië	39	Colombia	5
Syrië	88	DR Congo	103	Ethiopië	40	Algerije	50	Georgië	35	DR Congo	5
Marokko	77	Moldavië	97	Brazilië	35	Afghanistan	40	Pakistan	33	Kameroen	4
Albanië	73	Georgië	83	Irak	29	Turkije	38	Roemenië	31	Servië	4
Libië	68	Venezuela	79	Iran	27	Guinee	31	Oekraïne	30	Georgië	3
Palestina	57	Macedonië	70	Syrië	25	Roemenië	31	Guinee	29	Nigeria	3

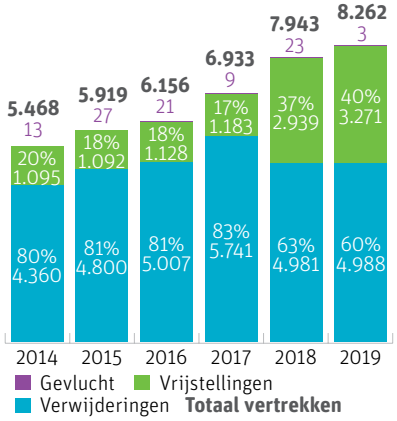
bron: Compilatie van de verslagen van de centra, berekeningen, Myria

bron: Kamer van Volksvertegenwoordigers, vraag nr. 11 van 9/7/19

Stijging van het aandeel vrijstellingen vanuit de gesloten centra

Het **aandeel verwijderingen** ten opzichte van het totale aantal vertrokken personen uit gesloten centra daalde van 83% in 2017 tot 63% in 2018. Deze daling zette zich voort tot 60% in 2019.

Vertrekken vanuit de gesloten centra



bron: Jaarverslagen van DVZ

Tegelijk is **het aandeel vrijstellingen gestegen van 17% in 2017 tot 40% in 2019** en hun aantal is bijna verdrievoudigd van 1.183 tot 3.271.

Gesloten centrum	Vrijstellingen	%
127bis	1.856	57%
Caricole	456	14%
CIB	378	12%
CIM	277	8%
CIV	271	8%
CIH	23	1%
Totaal	3.261	100%

In 2019 waren er bijzonder veel vrijstellingen uit het centrum **127bis**, met meer dan de helft van de vrijstellingen die in dat centrum zijn geregistreerd (57%).

bron: Compilatie van de verslagen van de centra, berekeningen, Myria

De **Eritreeërs** zijn goed voor 29% van de vrijstellingen uit de gesloten centra in 2019, voor de **Soedanezen** (9%).

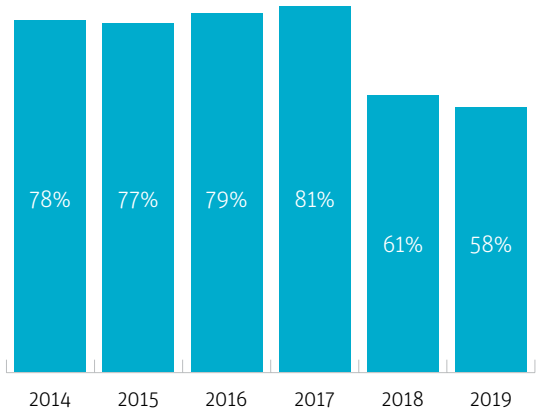
Nationaliteit	Vrijstellingen	%
Eritrea	939	29%
Soedan	285	9%
Irak	203	6%
Marokko	190	6%
Algerije	157	5%
Palestina	146	4%
Ethiopië	113	3%
Syrië	106	3%
Turkije	94	3%
Iran	76	2%
Andere	952	29%
Totaal	3.261	100%

Opmerking: aangezien het centrum Caricole alleen een top 10 van nationaliteiten geeft, konden de nationaliteiten die niet vermeld waren niet worden samengevoegd met de gegevens van de andere centra.

bron: DVZ, Jaarverslagen 2019 van de gesloten centra (niet-gepubliceerd, compilatie door Myria), Kamer van Volksvertegenwoordigers, vraag nr. 11 van 9/7/19

Daling van het percentage verwijderingen vanuit gesloten centra

Percentage verwijderingen in verhouding tot de eerste detenties voor alle gesloten centra



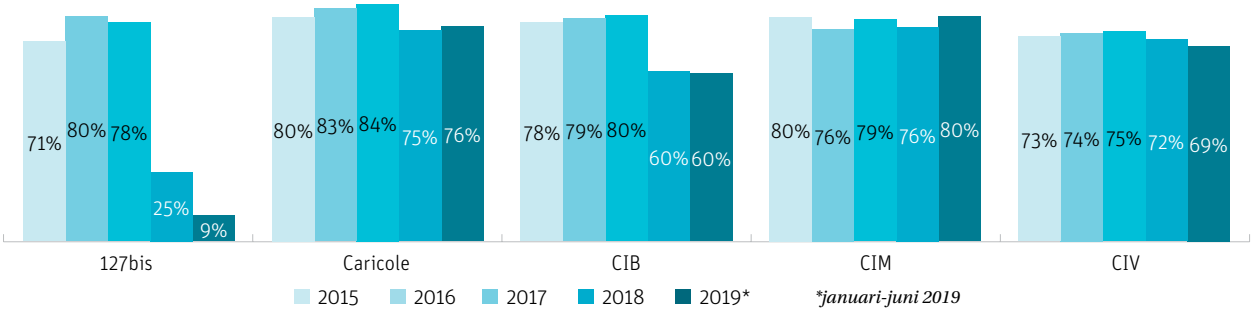
bron: Jaarverslagen van DVZ

DVZ presenteert in zijn jaarverslagen het percentage verwijderingen in verhouding tot de eerste detenties in gesloten centra. Dat percentage ("percentage verwijderingen ten opzichte van de detenties") wordt berekend door het totale aantal verwijderingen uit gesloten centra voor een bepaald jaar te delen door het aantal eerste detenties voor datzelfde jaar (bijvoorbeeld voor 2019: 4.988 verwijderingen uit gesloten centra/8.555 eerste detenties *100 = 58%).

Tussen 2017 en 2018 daalt het percentage verwijderingen in verhouding tot de eerste detenties van 81% naar 61%. De daling zet zich in 2019 door tot 58%. In de jaren 2014-2017 bleef het stabiel tussen 77% en 81%.

De daling van dit percentage is bijzonder uitgesproken in het centrum **127bis** (78% in 2017 tegenover 9% in de eerste helft van 2019) en, in mindere mate, in het centrum **CIB** (80% in 2017 en 60% in de eerste helft van 2019). Deze twee centra werden in 2018 en 2019 prioritair gebruikt voor transitmigranten. Dat percentage daalt ook licht in het centrum Caricole (84% in 2017, tegenover 76% voor de eerste helft van 2019). Het percentage van het centrum in Vottem daalt heel licht, terwijl dat van het centrum in Merksplas (CIM) stabiel blijft.

Percentage verwijderingen ten opzichte van de eerste detenties per gesloten centrum, 2015-2019*



bron: Kamer van Volksvertegenwoordigers, vraag nr. 11 van 9/7/19

Klachten bij de Klachtencommissie

In 2019 zijn bij de klachtencommissie **18 klachten** ingediend:

- 9 klachten hadden betrekking op personen vastgehouden in Merksplas, 4 op mensen in Vottem, 4 op mensen in 127bis en 1 op iemand in Brugge.
- De klachten gingen vooral over het personeel van het centrum (8) en over de medische behandeling van de betrokkene (7).
- Van deze 18 klachten werden er 4 niet-ontvankelijk verklaard, 3 zijn na bemiddeling ingetrokken en 2 werden door het Secretariaat ongegrond verklaard. Van de ontvankelijk verklaarde klachten werden er 8 verworpen omdat er geen gerechtvaardigd belang meer was en werd er één ongegrond geacht.

Klachten bij de directeur van het gesloten centrum

Parallel aan het systeem van klachten bij de Klachtencommissie hebben personen die in gesloten centra worden vastgehouden sinds 2014 de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij de directeur.

In 2019 hebben de directeurs van gesloten centra **193 klachten** geregistreerd. Dat was een bijzonder sterke stijging tegenover de 36 klachten in 2018.

Van deze 193 klachten:

- werden er 87 geregistreerd in het centrum van Brugge (2 in 2018),
- 55 in het centrum in Vottem (0 in 2018),
- 33 in het centrum 127bis (11 in 2018),
- en 18 in het centrum Caricole (23 in 2018).
- Voor het centrum Merksplas en dat van Holsbeek zijn geen gegevens over bij de directeur geregistreerde klachten beschikbaar.

Myria heeft geen toegang tot de opvolging van deze klachten.

bron: DVZ, Kamer van Volksvertegenwoordigers, vraag nr. 11 van 9/7/19, Klachtencommissie

Detentie van gezinnen met minderjarige kinderen in gesloten centra

In 2019 werden **4 gezinnen** (3 echtparen met hun twee minderjarige kinderen en een moeder met haar minderjarige dochter) vastgehouden in gezinswoningen in het centrum 127bis (2 Armeense gezinnen, 1 Kosovaars en 1 Georgisch gezin). In totaal ging het om **14 personen**: **7 kinderen en 7 volwassenen**.

- Van deze 4 gezinnen kozen er 2 voor een vrijwillig vertrek, één werd verwijderd (zonder begeleiding) en één werd in een terugkeerwoning geplaatst.
- Gemiddeld brachten deze gezinnen met minderjarige kinderen **20,5 dagen** in detentie door.
- Sinds een arrest van de Raad van State van 4 april 2019 worden in deze units niet langer gezinnen vastgehouden.

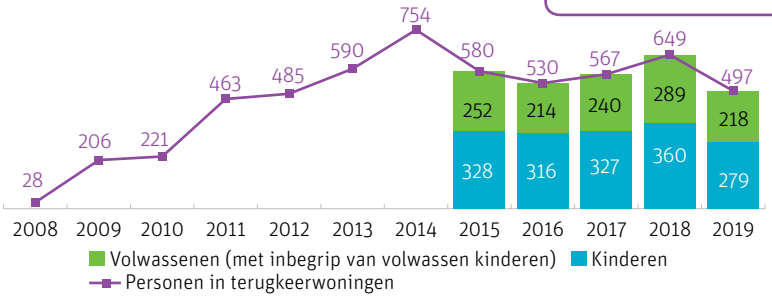
Overigens transiteerden in 2019 **86 gezinnen** met 151 minderjarige kinderen via het gesloten centrum Caricole tijdens een overdracht vanuit/naar een terugkeerwoning of met het oog op verwijdering, voor een korte periode van in principe niet langer dan 24 uur. In 2018 ging het om 130 gezinnen.

Alternatieven voor detentie

De terugkeerwoningen vormen een alternatief voor detentie voor gezinnen met een of meer minderjarige kinderen in irregulier verblijf die het voorwerp uitmaken van een verwijderingsbeslissing of een beslissing tot terugdrijving aan de grens.

De terugkeerwoningen

Aantal personen in terugkeerwoningen



- Het aantal mensen dat in terugkeerwoningen wordt vastgehouden is tussen 2018 en 2019 met 23% gedaald.
- In 2019 werden **155 gezinnen** in terugkeerwoningen vastgehouden (497 personen), goed voor **279 minderjarigen kinderen** (56%) en 218 volwassenen (44%) (inclusief meerderjarige kinderen).
- Van deze personen had ongeveer één op de vier de Turkse nationaliteit (27%). De volgende meest voorkomende nationaliteiten waren de Palestijnse (7%) en de Venezolaanse (7%).
- Van die 155 gezinnen werden er 125 aangehouden aan de grens, 25 op het grondgebied en waren er 5 Dublingevallen.

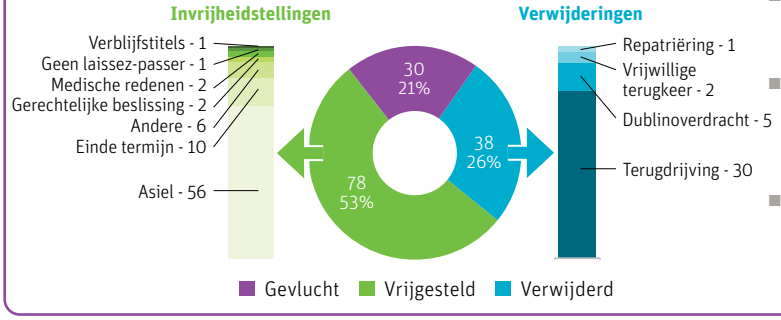
Voornaamste nationaliteiten van personen in terugkeerwoningen in 2019

Nationaliteit	Personen	%
Turkije	136	27%
Palestina	37	7%
Venezuela	35	7%
Albanië	21	4%
Syrië	19	4%
Andere	249	50%
Totaal	497	100%

Gezinnen die in een terugkeerwoning hebben verbleven, per type, in 2019



Gezinnen die uit een terugkeerwoning zijn vertrokken in 2019 (Totaal = 146)



In 2019 **verlieten 146 gezinnen een terugkeerwoning** (260 kinderen en 201 volwassenen).

- Meer dan de helft van deze gezinnen werd vrijgesteld (53%), 26% verwijderd en 21% dook onder.
- Van de 78 vrijgestelde gezinnen werden er 56 (72%) vrijgesteld om aan internationale bescherming gerelateerde redenen (indiening van een asielaanvraag, toekenning van bescherming, ...).
- Van de 38 verwijderde gezinnen werden er 30 verwijderd in het kader van terugdrijving, 5 door Dublinoverdracht, 2 door vrijwillige terugkeer en 1 door repatriëring.

Thuisverblijf

Dankzij het verblijf in de eigen woning, een alternatief voor detentie dat in 2014 werd ingevoerd, mogen gezinnen in irregulier verblijf onder bepaalde voorwaarden in hun eigen woning blijven wonen. Daartoe moeten zij een overeenkomst ondertekenen waarin de voorwaarden en sancties bij niet-naleving zijn vastgelegd.

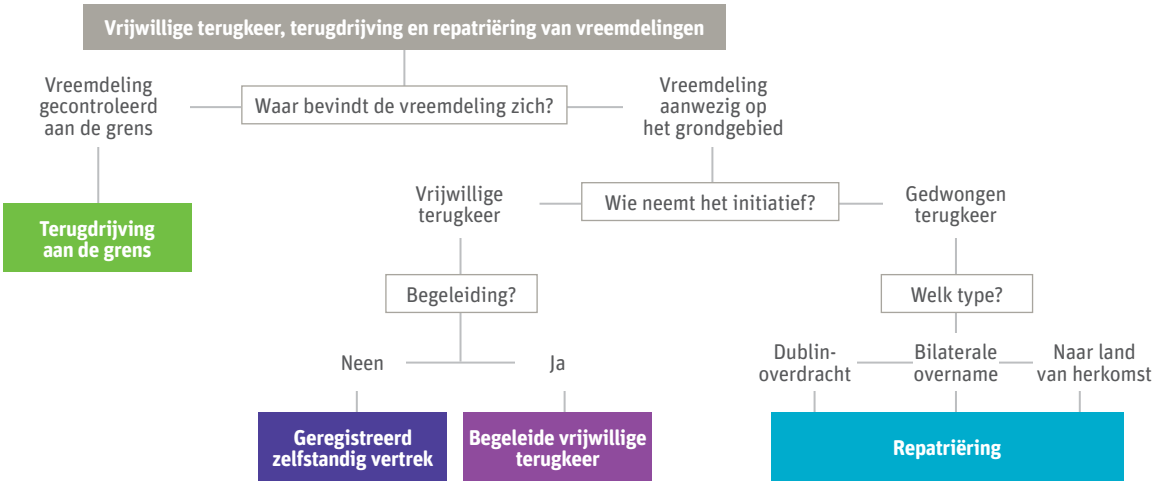
In 2019 werden **148** gezinnen opgeroepen in het kader van een thuisverblijf (258 minderjarigen en 217 volwassenen). 85 gezinnen gingen op deze oproep in. Daarvan hebben er 4 het grondgebied vrijwillig en autonoom verlaten. Geen enkel gezin werd na te zijn vastgehouden in een terugkeerwoning verwijderd. Myria heeft geen informatie over het lot van de andere gezinnen.

br◉n: DVZ

4. Terugkeer en verwijderingen

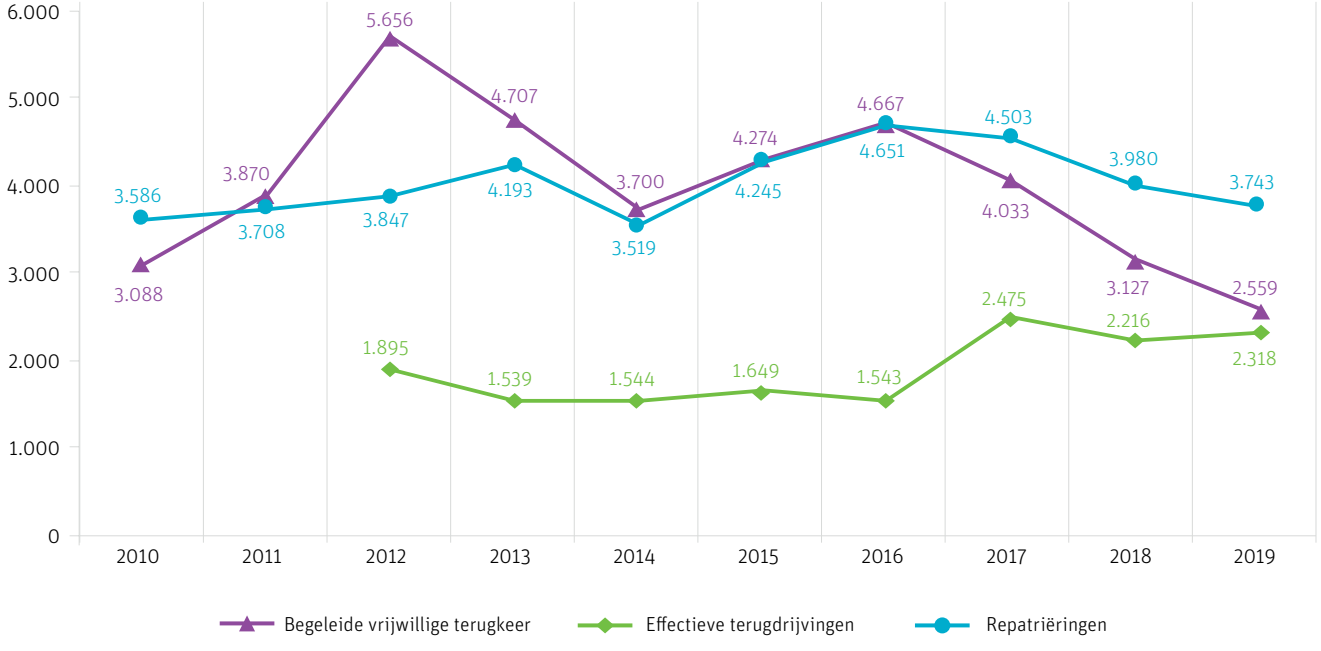
Voor personen die hier irregulier verblijven of aan wie de toegang tot het Belgische grondgebied is geweigerd bestaan er verschillende opties inzake terugkeer en verwijdering. In principe wordt altijd voorrang gegeven aan de vrijwillige terugkeer.

De term *verwijdering* heeft betrekking op de repatriëringen (naar het herkomstland, Dublinoverdrachten en bilaterale overnames) en de terugdrijvingen. De term *terugkeer* heeft betrekking op de repatriëringen en de vrijwillige terugkeer (maar niet op de terugdrijvingen).



Met betrekking tot 2019 werd het volgende vastgesteld:

- De daling van het aantal gevallen van **begeleide vrijwillige terugkeer** zet zich door (-45% sinds 2016).
- Idem voor de daling van de **repatriëringen** (-20% sinds 2016).
- Tussen 2018 en 2019 is er een lichte stijging met 5% van de **terugdrijvingen**.
- Het aantal gevallen van **geregistreerd zelfstandig vertrek** is sinds 2018 niet meer beschikbaar. Slechts een deel van het totale aantal gevallen van zelfstandig vertrek werd geregistreerd. Deze gegevens, die beschikbaar waren tussen 2014 en 2017, gaven niet de volledige omvang van het fenomeen weer.



bron: DVZ

Begeleide vrijwillige terugkeer

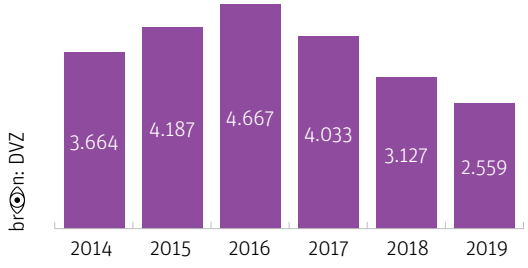
De **begeleide vrijwillige terugkeer** gaat over vreemdelingen die beslissen om het grondgebied te verlaten en die daarbij ondersteuning wensen te krijgen. Die ondersteuning bij de terugkeer omvat hulp bij het verkrijgen van de benodigde documenten voor de reis, de terugbetaling van de kosten en de betaling van het vliegtuigbiljet en soms ook steun bij de re-integratie in het terugkeerland. Onder bepaalde voorwaarden kan die terugkeer vanuit een gesloten centrum of een terugkeerwoning worden georganiseerd. Ook verzoekers om internationale bescherming van wie de procedure nog loopt of die uitgeprocedeerd zijn kunnen hiervoor in aanmerking komen.

Bij de organisatie van de begeleide vrijwillige terugkeer spelen verscheidene instellingen een rol: de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM), Fedasil en DVZ. Die twee laatste publiceren jaarlijks cijfers over de omvang van het fenomeen en over het profiel van de betrokken personen.

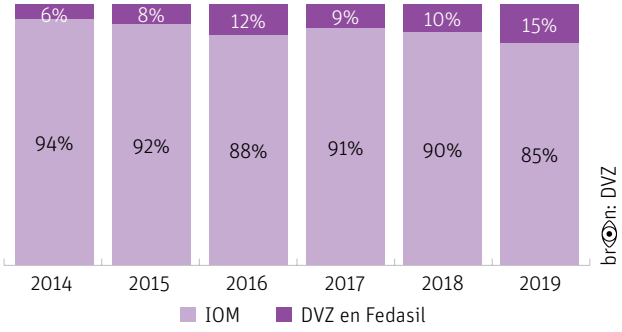
Zie *Myriadoc #5, Terugkeer, detentie en verwijdering van vreemdelingen in België, 2017.*

Volgens de informatie van DVZ, die de gegevens van de drie actoren omvat, waren er in 2019 in totaal **2.559 gevallen van begeleide vrijwillige terugkeer**, een daling met 18% ten opzichte van het jaar daarvoor. De neerwaartse trend die sinds 2016 is waargenomen zet zich door, met de laagste vastgestelde cijfers sinds 2014.

Evolutie van het aantal gevallen van begeleide vrijwillige terugkeer



Actoren betrokken bij begeleide vrijwillige terugkeer

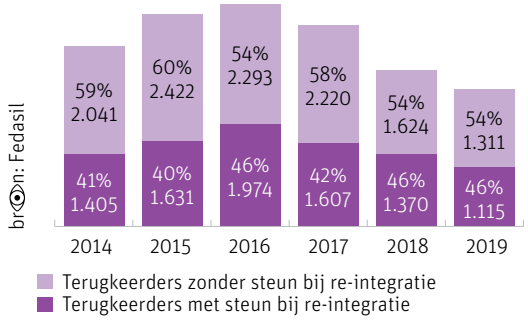


Van de 2.559 gevallen van vrijwillige terugkeer, werden er **2.183** (85%) uitgevoerd via de IOM en **376** (15%) via DVZ en Fedasil. Met uitzondering van 2016 werd tijdens de afgelopen vijf jaar een lichte stijging vastgesteld van het percentage begeleide vrijwillige terugkeer uitgevoerd door DVZ en Fedasil.

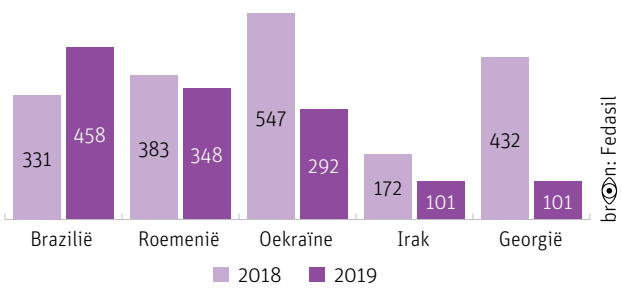
Profielen van de betrokken personen

Fedasil publiceert gegevens over de vrijwillige terugkeer die werd uitgevoerd door de drie instellingen met meer details dan DVZ. Merk wel op dat deze cijfers geen betrekking hebben op de begeleide overdrachten in het kader van de Dublinverordening of van bilaterale akkoorden. Volgens Fedasil was het totale aantal gevallen van vrijwillige terugkeer in 2019 2.426, terwijl dat volgens de gegevens van DVZ 2.559 was. Bij deze 2.426 gevallen van begeleide vrijwillige terugkeer ging het in 1.532 gevallen om personen in irregulier verblijf, om 592 uitgeprocedeerde asielzoekers en om 302 verzoekers om internationale bescherming.

Begeleide vrijwillige terugkeer: aantal begunstigden van steun bij re-integratie



Voornaamste landen van bestemming van personen die in 2019 vrijwillig zijn teruggekeerd in vergelijking met 2018



Van de personen die in 2019 terugkeerden, kregen er 1.115 steun bij re-integratie om een aantal problemen aan te pakken waarmee migranten bij hun terugkeer te maken krijgen (46% van de 2.426 gevallen van vrijwillige terugkeer waarvan Fedasil melding heeft gemaakt).

Tussen 2018 en 2019 was er een toename (+38%) van het aantal personen dat via vrijwillige terugkeer naar Brazilië is teruggekeerd, in tegenstelling tot degenen die vertrokken naar Roemenië (-9%), Oekraïne (-47%), Irak (-41%) en Georgië (-77%), landen waarnaar het aantal vrijwillige terugkeerders daalde.

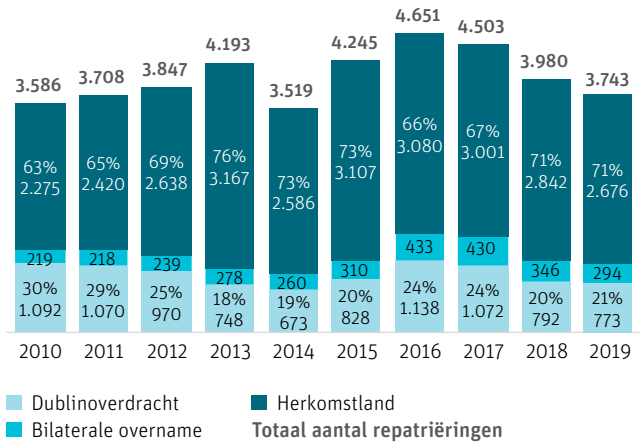
bron: DVZ en Fedasil

Repatriëringen

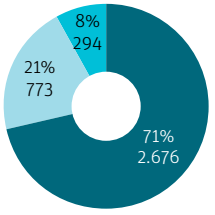
Een repatriëring is een gedwongen terugkeer naar:

- Het **herkomstland**.
- Een andere lidstaat die verantwoordelijk is voor de behandeling van het verzoek tot internationale bescherming (**Dublinoverdracht**).
- Een andere lidstaat van de EU die ermee instemt de persoon terug te nemen, op basis bijvoorbeeld van het feit dat de persoon er een verblijfsrecht heeft (of heeft gehad), maar dat niet zijn land van herkomst is (**bilaterale overname**).

Evolutie van het aantal repatriëringen



Tussen 2018 en 2019 daalde het totale aantal repatriëringen met 6%: de repatriëringen naar het herkomstland daalden met 6%, de Dublinoverdrachten met 2% en de bilaterale overnames met 15%.

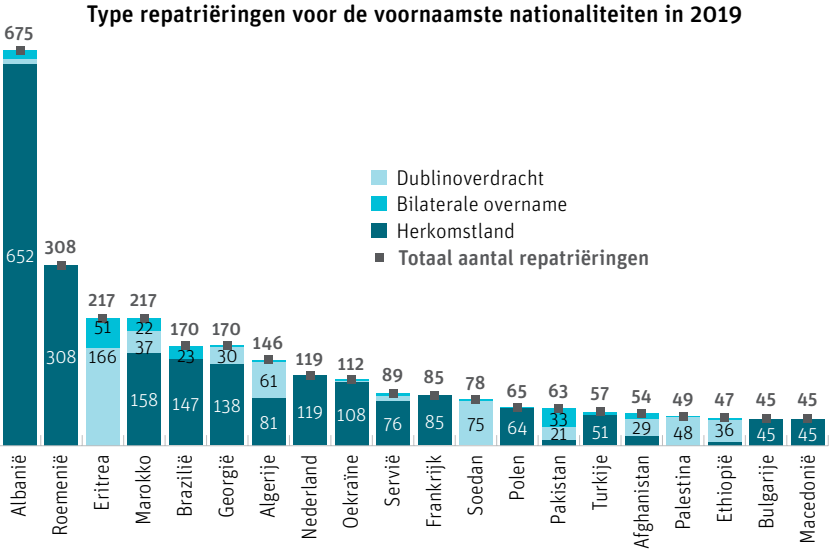


In 2019 zijn 3.743 personen gerepatrieerd. Dat sluit aan bij de neerwaartse trend die zich sinds 2016 aftekent (4.651 repatriëringen destijds).

Van de 3.743 in 2019 geregistreerde repatriëringen ging het in de meeste gevallen (**2.676**) om repatriëringen naar het herkomstland (71%), 21% Dublinoverdrachten (**773**) en 8% bilaterale overnames (**294**). Deze cijfers zijn stabiel gebleven tussen 2018 en 2019.

Op vlak van de nationaliteiten is de voornaamste ontwikkeling tussen 2018 en 2019 de sterke daling van het aantal repatriëringen van Marokkanen (-40%), die van de 2e naar de 4e plaats op de ranglijst zakken. Albanezen blijven daarentegen de voornaamste gerepatrieerde nationaliteit met een toename van 25% van de repatriëringen tussen 2018 en 2019.

Type repatriëringen voor de voornaamste nationaliteiten in 2019



Het aandeel van de verschillende types repatriëringen varieert sterk volgens de nationaliteit van de betrokken persoon.

Zo wordt een belangrijk deel van de repatriëringen uitgevoerd naar het herkomstland voor onderdanen uit de EU (99%), Albanië, Marokko, Brazilië, Georgië, Oekraïne, Servië, Turkije en Macedonië.

Dublinoverdrachten daarentegen gebeuren meestal bij Eritreeërs (76%), Soedanezen (96%), Afghanen (54%), Palestijnen (98%) en Ethiopiërs (77%).

Bij de meeste bilaterale overnames gaat het dan weer om repatriëringen van Pakistanen (52%) en om een aanzienlijk deel van de repatriëringen van Eritreeërs (24%).

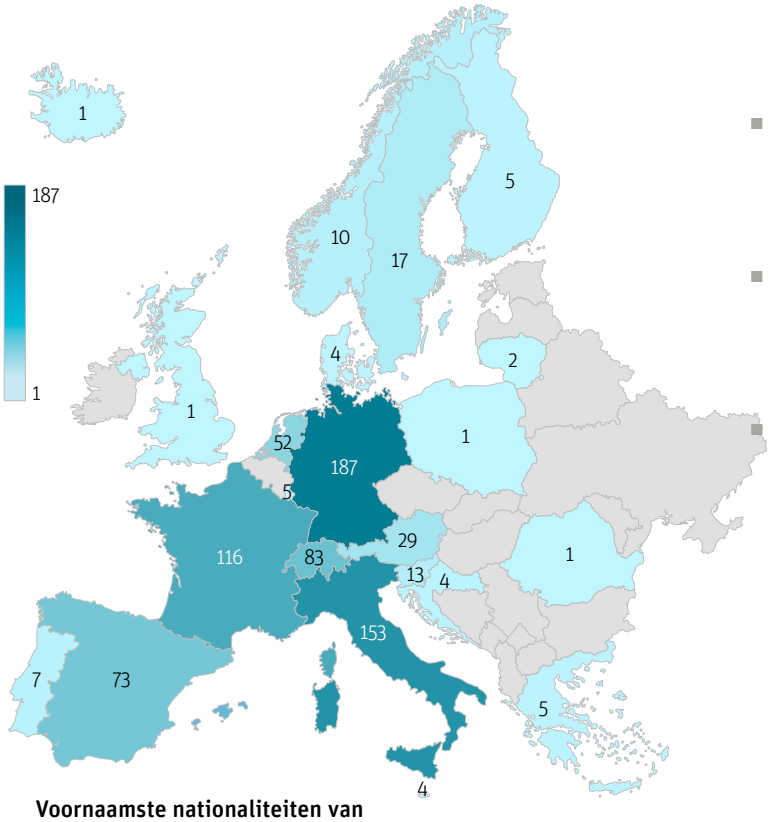
Top 20 van gerepatrieerde nationaliteiten (alle types samen) in 2019 en evolutie 2018-2019

Nationaliteit	Repatriëringen		
	2018	2019	Evolutie 2018-2019
Albanië	541	675	↗ 25%
Roemenië	315	308	↘ -2%
Eritrea	205	217	↗ 6%
Marokko	360	217	↘ -40%
Brazilië	147	170	↗ 16%
Georgië	151	170	↗ 13%
Algerije	141	146	↗ 4%
Nederland	135	119	↘ -12%
Oekraïne	127	112	↘ -12%
Servië	106	89	↘ -16%
Frankrijk	91	85	↘ -7%
Soedan	67	78	↗ 16%
Polen	89	65	↘ -27%
Pakistan	79	63	↘ -20%
Turkije	46	57	↗ 24%
Afghanistan	110	54	↘ -51%
Palestina	24	49	↗ 104%
Ethiopië	48	47	↘ -2%
Bulgarije	60	45	↘ -25%
Macedonië	49	45	↘ -8%

bron: DVZ

Dublinoverdrachten vanuit België

Bestemming van de Dublinoverdrachten in 2019



773 Dublinoverdrachten in 2019

- In 2019 was **Duitsland** het voornaamste land van bestemming voor Dublinovernames uit België, met 187 overdrachten of 24% van het totaal. Daarna volgden **Italië** (153 overdrachten of 20%) en **Frankrijk** (116 of 15%).
- De voornaamste nationaliteiten van de personen die in 2019 via Dublinoverdrachten uit België werden verwijderd waren de **Eritrese** (21%), gevolgd door de **Soedanese** (10%) en de **Algerijnse** (8%).
- Een groot aandeel van de via Dublinoverdrachten verwijderde Eritreeërs ging naar Zwitserland (40%), Italië (24%) en Duitsland (22%). De Soedanezen werden voornamelijk overgebracht naar Frankrijk (43%), Italië (29%) en Duitsland (17%). De Algerijnen werden het meest naar Duitsland overgebracht (41%), de Palestijnen naar Spanje (67%), de Ethiopiërs (56%) en de Marokkanen (46%) naar Duitsland.

Zie Myria, *Migratie in cijfers en in rechten, Katern Internationale bescherming, 2020, p. 9.*

Voornaamste nationaliteiten van Dublinoverdrachten in 2019

Nationaliteit	Dublin-over-drachten	%
Eritrea	166	21%
Soedan	75	10%
Algerije	61	8%
Palestina	48	6%
Marokko	37	5%
Ethiopië	36	5%
Georgië	30	4%
Afghanistan	29	4%
Libië	25	3%
Syrië	23	3%
Pakistan	21	3%
Irak	19	2%
Nigeria	18	2%
Guinee	16	2%
Iran	13	2%
Tunesië	11	1%
Servië	8	1%
Rusland	8	1%
Kameroen	8	1%
Ghana	8	1%
Andere	113	15%
Totaal	**773**	**100%**

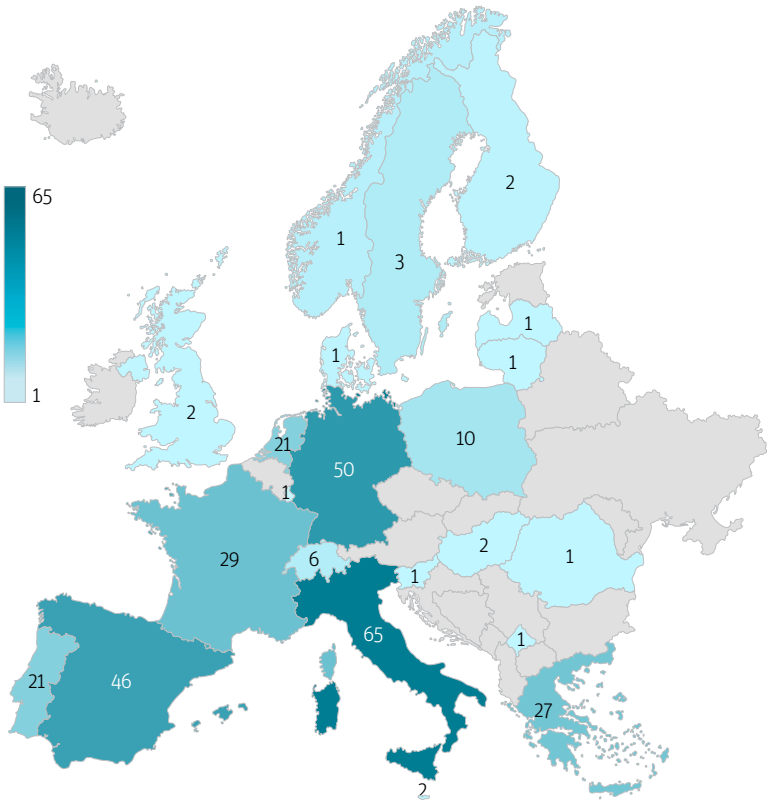
Voornaamste bestemmingen en nationaliteiten van Dublinoverdrachten in 2019

Dublinover-drachten	Duitsland	Italië	Frankrijk	Zwitserland	Spanje	Nederland
Eritrea	37	40	10	67	2	5
Soedan	13	22	32	2	2	2
Algerije	25	11	5	5	3	4
Palestina	3	4	2		32	5
Ethiopië	20	6	4	1		
Marokko	17	1	2	1	3	6
Georgië	5		11	3	1	9
Libië	9	4			2	8
Syrië	6			1	11	1
Pakistan	2	14	3			

bron: DVZ

Bilaterale overnames vanuit België

Bestemming van bilaterale overnames in 2019



294 bilaterale overnames in 2019

- De voornaamste landen van bestemming bij bilaterale overnames uit België in 2019 waren Italië (22%), Duitsland (17%) en Spanje (16%).
- De bilaterale overnames in 2019 hadden vooral betrekking op Eritreeërs (17%), Pakistanen (11%) en Brazilianen (8%).
- Wat de landen van bestemming van deze bilaterale overnames betreft, werden Eritreeërs meestal naar Duitsland teruggeleid (30 overnames, 59% van de bilaterale overnames van Eritreeërs), Pakistanen naar Italië (79%) en Marokkanen naar Spanje (59%).

Top 10 nationaliteiten van bilaterale overnames in 2019

Nationaliteit	Bilaterale overnames	%
Eritrea	51	17%
Pakistan	33	11%
Brazilië	23	8%
Marokko	22	7%
Albanië	16	5%
Nigeria	14	5%
Afghanistan	9	3%
China	6	2%
DR Congo	6	2%
Guinee	6	2%
Andere	108	37%
Totaal	**294**	**100%**

Voornaamste bestemmingen en nationaliteiten van bilaterale overnames in 2019

Bilaterale overnames	Italië	Duitsland	Spanje	Griekenland	Frankrijk
Eritrea	1	30	3	7	1
Pakistan	26		6	1	
Albanië	7	2		6	1
Nigeria	7		7		
Marokko	1		13		

bron: DVZ

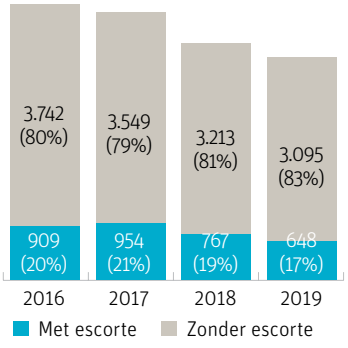
Repatriëringen naar herkomstland

- In 2019 zijn **2.676 repatriëringen naar het herkomstland** uitgevoerd. In bijna 1 op de 4 gevallen ging het daarbij om Albanezen (24%). Daarna kwamen de Roemenen (12%), Marokkanen (6%), Brazilianen (5%) en Georgiërs (5%).
- Bij 755 van deze 2.676 repatriëringen ging het om **EU-burgers**, goed voor **28%** van het totaal.
- Terwijl de repatriëringen naar het herkomstland tussen 2018 en 2019 in totaal met 6% zijn gedaald, zijn die van Albanezen met 28% gestegen van 509 in 2018 tot 652 in 2019. Het aantal repatriëringen van Marokkanen naar het land van herkomst daarentegen is met bijna de helft (-44%) gedaald (283 in 2018 en 158 in 2019).

Nationaliteit	Repatriëringen naar herkomstland		
	Aantal 2019	% 2019	Evolutie 2018-2019
Albanië	652	24%	↗ 28%
Roemenië	308	12%	↘ -2%
Marokko	158	6%	↘ -44%
Brazilië	147	5%	↗ 7%
Georgië	138	5%	↗ 11%
Nederland	119	4%	↘ -12%
Oekraïne	108	4%	↘ -11%
Frankrijk	85	3%	↘ -7%
Algerije	81	3%	↘ -11%
Servië	76	3%	↘ -16%
Andere	804	30%	
Totaal	2.676	100%	↘ -6%

Politie-escortes

Van de 3.743 repatriëringen (alle types samen), zijn er 648 met een politie-escorte uitgevoerd (17%).



Bij de verwijderingen met escorte gaat het voornamelijk om repatriëringen naar het herkomstland (21% daarvan was in 2019 met escorte), terwijl maar 9% van de Dublinoverdrachten en 3% van de bilaterale overnames met escorte zijn uitgevoerd.

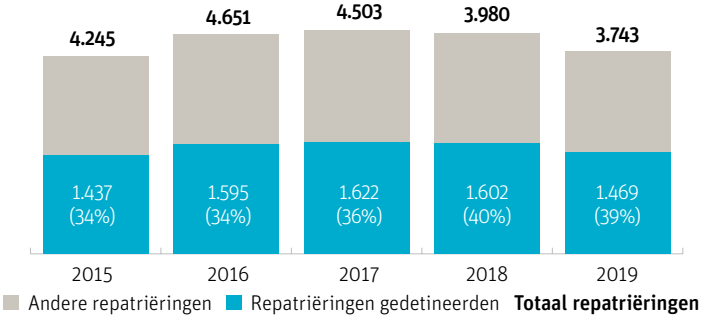
Special flights

- Van de 648 personen die onder escorte zijn gerepatrieerd, zijn er 205 gerepatrieerd via de ***43 special flights*** die in 2019 zijn georganiseerd. **40 van deze vluchten ging naar Albanië (93%)**, 1 naar Albanië en Georgië, 1 naar Nigeria en 1 naar de DR Congo en Guinee.
- Duitsland, Hongarije, Oostenrijk, Nederland en Zwitserland hebben ook deelgenomen aan de door België georganiseerde vlucht naar de DR Congo en Guinee.
- Bij de 205 personen die in 2019 met een *special flight* zijn verwijderd ging het om 195 (95%) Albanezen, 4 Guineeërs (2%), 3 Congolezen (DR Congo), 2 Georgiërs en 1 Nigeriaan.

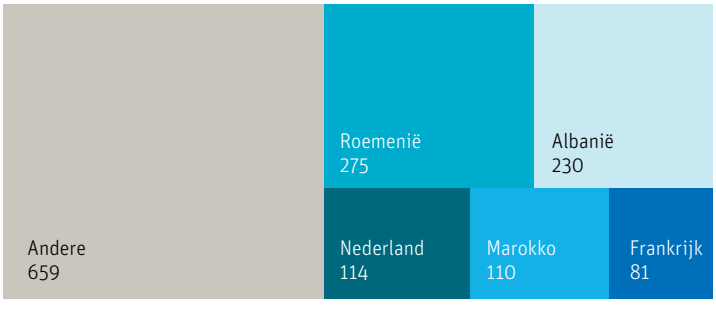
Repatriëringen van gedetineerden

- In 2019 ging het bij de 3.743 repatriëringen om **1.469 repatriëringen van gedetineerden** uit de gevangenis, goed voor **39%** van het totale aantal repatriëringen (1.602 in 2018).
- 55% daarvan (809) gebeurde rechtstreeks vanuit de gevangenis. In 41% van de gevallen heeft de persoon één nacht in een gesloten centrum (599) doorgebracht en in 4% van de gevallen (61) verbleef de persoon er vóór zijn repatriëring.
- Tussen 2018 en 2019 was er een forse daling van het aantal detenties in een gesloten centrum vóór repatriëring (641 in 2018 tot 61 in 2019) en een sterke stijging van het aantal personen dat vóór de repatriëring de nacht in een gesloten centrum doorbracht (88 in 2018 tot 599 in 2019).
- De voornaamste nationaliteiten van gerepatrieerde gedetineerden in 2019 zijn de Roemeense (19%), de Albanese (16%) en de Nederlandse (8%).
- In totaal had **45% van de verwijderde gedetineerden** in 2019 de nationaliteit van een **EU**-lidstaat.

Repatriëringen van gedetineerden 2015-2019



Repatriëringen van gedetineerden naar voornaamste nationaliteiten in 2019



bron: DVZ

Terugdrijvingen

Een **terugdrijving** is een beslissing om een vreemdeling aan een Belgische grens de toegang tot het Belgische grondgebied te weigeren omdat hij niet aan de voorwaarden voldoet om toegang te krijgen tot het grondgebied. Een vreemdeling kan zelfs worden teruggedreven wanneer hij in het bezit is van de vereiste reisdocumenten (bijvoorbeeld als hij zijn reismotief niet voldoende kan rechtvaardigen of hij niet kan bewijzen dat hij over voldoende financiële middelen beschikt voor zijn verblijf).

Effectieve terugdrijving: Persoon die effectief is teruggedreven (teruggestuurd naar het land van vertrek van het vliegtuig dat hem bracht). Dat is niet noodzakelijk het gevolg van een terugdrijvingsbeslissing genomen in hetzelfde jaar.

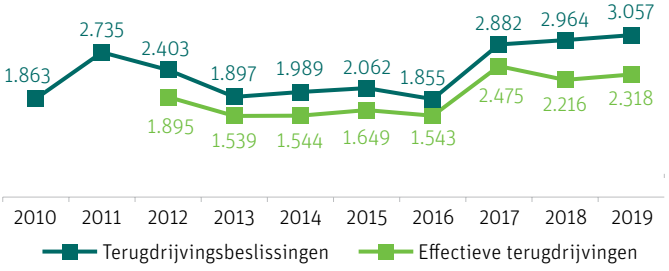
Sommige vreemdelingen aan wie een terugdrijvingsbeslissing werd afgegeven kunnen daarna toch de toestemming hebben gekregen om het grondgebied te betreden (de terugdrijvingsbeslissing wordt dan ingetrokken). Dat is bijvoorbeeld het geval bij de personen die aan de grens een verzoek tot internationale bescherming indienen en aan wie dat wordt toegestaan. De verzoekers tot internationale bescherming aan de grens krijgen immers een terugdrijvingsbeslissing en worden overgebracht naar een gesloten centrum tijdens de periode dat hun verzoek wordt onderzocht. Indien hun verzoek tot internationale bescherming positief wordt beoordeeld, krijgen ze toegang tot het grondgebied en worden ze in vrijheid gesteld. Ze worden dus niet teruggedreven.

Niet alle personen aan wie een terugdrijvingsbeslissing werd afgegeven maar die niet daadwerkelijk zijn uitgezet, worden tot het grondgebied toegelaten. Dat kan te wijten zijn aan andere omstandigheden, zoals het wegvluchten uit een terugkeerwoning, een rechterlijke beslissing zonder toestemming om het grondgebied te betreden, een persoon die op medische gronden is vrijgelaten maar een BGV krijgt, ...

In 2019 werden **3.057** terugdrijvingsbeslissingen genomen en werden **2.318** personen effectief teruggedreven. Deze cijfers zijn heel licht gestegen ten opzichte van 2018 (+3% voor terugdrijvingsbeslissingen en +5% in het geval van effectieve terugdrijving).

Albanezen zijn goed voor 24% van de effectieve terugdrijvingen, voor de **Oekraïners** (8%) en de **Marokkanen** (7%).

Terugdrijvingsbeslissingen en effectieve terugdrijvingen



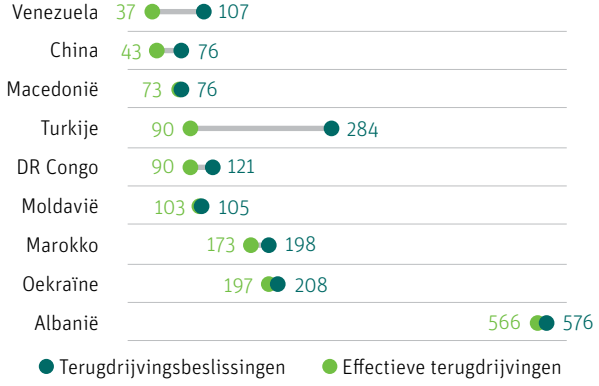
Voornaamste nationaliteiten die in 2019 zijn teruggedreven

Nationaliteit	Effectieve terugdrijvingen		
	2018	2019	Evolutie
Albanië	546	566	↗ 4%
Oekraïne	127	197	↗ 55%
Marokko	228	173	↘ -24%
Moldavië	128	103	↘ -20%
DR Congo	32	90	↗ 181%
Turkije	59	90	↗ 53%
Macedonië	104	73	↘ -30%
Georgië	66	64	↘ -3%
Rusland	54	52	↘ -4%
Servië	33	44	↗ 33%
China	14	43	↗ 207%
Ghana	35	40	↗ 14%
Venezuela	81	37	↘ -54%
Mexico	28	33	↗ 18%
Brazilië	28	32	↗ 14%
Kameroen	17	32	↗ 88%
Algerije	43	32	↘ -26%
Senegal	13	28	↗ 115%
Verenigde Staten	21	28	↗ 33%
Tunesië	24	21	↘ -13%
Andere	535	540	
Totaal	**2.216**	**2.318**	↗ 5%

Hoewel het aantal effectieve terugdrijvingen tussen 2018 en 2019 globaal met 5% is gestegen, is er een groot verschil tussen de nationaliteiten. Bij sommige nationaliteiten, zoals de Congolezen (DR Congo) en de Chinezen, is het aantal effectieve terugdrijvingen verdrievoudigd, terwijl dat van bijvoorbeeld de Venezolanen met de helft is gedaald.

Een groot verschil is ook merkbaar tussen het aantal effectieve terugdrijvingen en het aantal terugdrijvingsbeslissingen naar gelang van de nationaliteit. Er is een groot verschil tussen de 284 terugdrijvingsbeslissingen bij Turken en de 90 effectieve terugdrijvingen van personen met deze nationaliteit.

Voornaamste nationaliteiten die in 2019 een terugdrijvingsbeslissing ontvingen en effectieve terugdrijvingen



bron: DVZ

Conclusies

Toename van opsluitingen in gesloten centra maar afname van repatriëringen, enkele inzichten

Uit de cijfers over opsluitingen en verwijderingen blijkt dat een hoger aantal opsluitingen in gesloten centra niet altijd gepaard gaat met een hoger aantal verwijderingen. Integendeel, in de periode 2016-2019 was er een daling van het aantal repatriëringen ondanks een stijging van het aantal eerste opsluitingen.

De jaren 2018 en 2019 vertonen heel andere kenmerken dan de jaren voordien wat de gegevens inzake detentie in gesloten centra betreft. In 2018 werden in het centrum 127bis en in het centrum van Brugge immers met spoed plaatsen vrijgemaakt voor de detentie van transitmigranten. Het beheer van transitmigranten is veranderd: in 2018 waren er meer aanhoudingen in het kader van transit (+37% ten opzichte van 2017) en detentie na een van deze aanhoudingen kwam veel vaker voor (4% in 2016, 7% in 2017, 19% in 2018 en 31% in 2019).

Het aantal repatriëringen van transitmigranten neemt toe (gewoonlijk in de vorm van Dublinoverdrachten of bilaterale terugnames) maar verhoudingsgewijs gaat het nog altijd om een gering aantal van alle repatriëringen. Hoewel de Eritrese repatriëringen zijn toegenomen van 96 in 2017 tot 217 in 2019 en de Ethiopische repatriëringen van 16 in 2017 tot 47 in 2019*, maken ze maar 7% uit van alle verwijderingen in 2019. Deze stijging weegt niet op tegen de daling van het aantal verwijderingen voor tal van andere nationaliteiten.

Hoewel het aantal uitgezette Eritreeërs en Ethiopiërs is toegenomen, hebben deze migranten minder kans om te worden verwijderd dan andere personen die gewoonlijk in gesloten centra worden vastgehouden.

Het gevolg is zichtbaar in de sterke toename van het aantal vrijlatingen uit gesloten centra (17% in 2017 tegenover 40% in 2019). Eritreeërs, Soedanezen en Ethiopiërs zijn goed voor 41% van de vrijlatingen uit gesloten centra in 2019.

Aangezien er in het algemeen meer vrijlatingen uit gesloten centra waren, daalde het aandeel van de verwijderingen uit gesloten centra. Het aandeel van verwijderingen uit gesloten centra per 100 eerste opsluitingen in een gesloten centrum is gedaald van 81% in 2017 tot 58% in 2019 (dat wil zeggen 58 personen die in 2019 uit een gesloten centrum zijn verwijderd per 100 gedetineerden in datzelfde jaar). Dat aandeel is met 9% bijzonder laag in het centrum 127bis, dat specifiek bestemd is voor transitmigranten, in vergelijking met het nationale gemiddelde van 58%.

De toename van de opsluiting van transitmigranten heeft dus geleid tot een afname van het aantal in gesloten centra vastgehouden personen die worden verwijderd.

Naar aanleiding van deze vaststelling dient men zich af te vragen in hoeverre het aangewezen is om personen met een geringe kans om te worden uitgezet van hun vrijheid te beroven.

** Repatriëringen van Soedanezen daarentegen zijn in deze periode gedaald van 138 in 2017 tot 78 in 2019.*

Wat met de *terugkeerratio*?

Om methodologische redenen heeft Myria ervoor gekozen niet in te gaan op de *terugkeerratio* (personen die tijdens een gegeven jaar een BGV kregen ten opzichte van het aantal teruggekeerden in dat jaar). Die indicator vertoont immers veel tekortkomingen, zowel conceptueel als naar vergelijkbaarheid. Bij dat percentage wordt bijvoorbeeld geen rekening gehouden met gevallen van terugkeer die niet door DVZ zijn geregistreerd, zoals bij personen die vrijwillig terugkeren zonder begeleiding van de autoriteiten. Bovendien verschilt de manier waarop BGV's worden afgegeven en dus de frequentie ervan per jaar en per land, waardoor vergelijkingen tussen landen en jaren vertekend zijn.

Woordenlijst

ANG	Algemene Nationale Gegevensbank (Politie)
IV	Inreisverbod
DVZ	Dienst Vreemdelingenzaken
IOM	Internationale Organisatie voor Migratie
BTT	Bevel tot terugbrenging
BGV	Bevel om het grondgebied te verlaten
NBMV	Niet-begeleide minderjarige vreemdeling
SIS	Schengen-informatiesysteem
EU	Europese Unie

Myria is een onafhankelijke overheidsinstelling. Het analyseert migratie, verdedigt de rechten van vreemdelingen en strijdt tegen mensenhandel en mensensmokkel. Myria komt op voor een overheidsbeleid dat gebaseerd is op feitenkennis en respect voor de mensenrechten.

Myria wil de meest actuele cijfers rond migratie in België toegankelijk maken en ervoor zorgen dat iedereen ze gemakkelijk begrijpt en kan gebruiken. Het verwerkt en analyseert daartoe informatie die afkomstig is van verschillende gegevensbronnen. Op die manier wil Myria beleidsmakers, wetenschappers, media en burgers bewegen tot een degelijk onderbouwde visie over migratie.

Myria stimuleert en ondersteunt ook de academische wereld om wetenschappelijk onderzoek naar migratiestromen te doen. Zo zagen tal van studies het levenslicht dankzij de steun van Myria.

(Her)ontdek onze Myriatics:
https://www.myria.be/nl/cijfers/myriatics

- **Myriatics #9** (mei 2018)
  Vergrijzing en immigratie: een grote uitdaging voor Europa
- **Myriatics #10** (oktober 2018)
  1997-2017: een balans van twee decennia immigratie in België
- **Myriatics #11** (januari 2020)
  Terugkeer, detentie en verwijdering van vreemdelingen in 2018
- **Myriatics #12** (mei 2021)
  Bevolking en migratiebewegingen

Koningsstraat 138 Rue Royale • B-1000 Brussel · Bruxelles • T +32 (0)2 212 30 30

www.myria.be @MyriaBe www.facebook.com/MyriaBe www.linkedin.com/company/myria-federal-migration-centre